

Models teòrics

A partir d'aquestes evidències empíriques que corroboren la correlació entre el consum d'alcohol o d'altres drogues i la violència, s'articulen diferents models teòrics per tal d'explicar-la, que no sempre coincideixen i, a vegades, fins i tot es contradiuen. De manera descriptiva, podem distingir-hi **4 perspectives principals**, des de les quals s'ha estudiat i s'ha intentat explicar la relació entre el consum d'alcohol i els comportaments violents:

1. La **perspectiva biològica i farmacològica** fonamenta la seva explicació per tal com, després de la ingesta d'alcohol, es produeixen canvis fisiològics sinàptics, els quals desinhibeixen els centres de control cerebral, alteren el funcionament entre els sistemes neocortical i hipotalamolímbic, i provoquen la irrupció de comportaments habitualment inhibits, com els violents.
2. La **perspectiva psicològica** basa la seva explicació en teories cognitives i conductuals sobre les estructures cognitives i els sistemes de creences personals, especialment les expectatives sobre l'ús de l'alcohol que influïren de manera significativa sobre els comportaments violents.
3. Les **perspectives contextual i ambiental** fonamenten l'explicació de l'esmentada relació, en les condicions ambientals al voltant del consum de l'alcohol, que podrien facilitar o dificultar l'ocurrència de comportaments violents quan n'hi hagi hagut alguna ingesta.
4. La **perspectiva sociocultural** basa la seva explicació en els processos d'aculturació i socialització. Atorga una importància especial als comportaments permesos i prohibits socialment, i als processos que culturalment promouen formes d'atribució, justificació i explicació dels mateixos comportaments, quan s'ingereix alcohol.

Atès que la majoria de les recerques que han buscat la relació entre alcohol i violència han estat desenvolupades des d'una d'aquestes perspectives parcials, molts models poden ser criticats per tenir un focus teòric massa reduït. Els estudis resultants examinen un rang limitat de variables o potencials mediadors amb definicions operacionals de construccions teòriques molt específiques.

En aquests moments, no ens consta cap model teòric que sigui prou complex per incloure-hi els diferents factors proposats des de les diferents perspectives amb suport empíric i que, alhora, sigui prou concret i específic per poder explicar com interactuen entre ells aquests factors i per predir els efectes d'aquesta interacció complexa (que explicaria la correlació entre l'abús de substàncies i la violència en les relacions afectives).

Un **model complex** hauria de considerar dimensions com les influències del desenvolupament (història familiar en l'ús de violència i/o de l'alcohol, patrons de vinculació), els efectes de l'ús de l'alcohol i de la violència (biològics i psicològics), les diferències individuals (característiques de personalitat, estils i capacitats de resolució de conflictes, trastorns, etc.) i factors de gènere i contextuals (elements situacionals que dificulten o faciliten la presència d'ambdues variables). Aquests factors s'interrelacionen de manera complexa i s'organitzen temporalment com a factors distals i proximals.

En absència d'un model teòric que expliqui de manera satisfactòria la correlació entre l'ús de l'alcohol i la violència, la realitat de la co-ocurrència obliga els serveis especialitzats dels dos àmbits i els professionals que hi treballen a abordar el problema dins la seva pràctica diària. De fet, els organismes internacionals més rellevants com l'**OMS** i les **Nacions Unides** han reconegut, en les seves últimes publicacions i resolucions sobre les polítiques i estratègies respecte a l'alcohol i la violència, la importància de tenir en compte la relació entre tots dos fenòmens i la necessitat d'implementar intervencions per detectar i atendre els casos de violència de gènere en els serveis de salut, especialment en els d'atenció a les drogodependències, així com promoure la recerca en aquest àmbit.